

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9 Sub. Code :

1	0	4	3	2
---	---	---	---	---

Exam. Code :

5	0	0	2
---	---	---	---

Bachelor of Arts (FYUP) 2nd Semester

(2056)

PHILOSOPHY

Paper : Logic (In all Mediums)

Time Allowed : 3 Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :- (1) Attempt **five** questions in all—one compulsory question and **one** question each from four Units. All questions carry equal marks i.e. **18** marks each.

(2) **For Private Candidates :** The marks secured in the paper will proportionately be increased in lieu of the internal assessment.

(Compulsory Question)

1. Answer any **9** short answer type questions in about **25-30** words each. **2** marks each :

(i) Is Logic a Normative Science?

(ii) State the Law of Excluded Middle.

(iii) What is a Proposition?

- (iv) State the relation of Contrary Propositions.
- (v) What is Immediate Inference?
- (vi) What is the Minor and Major premise in a Syllogism?
- (vii) What is the fallacy of Illicit Major?
- (viii) State truth table for Disjunction.
- (ix) What is Induction by Simple Enumeration?
- (x) State the Law of Causation.
- (xi) Explain the relation of Cause and Effect.
- (xii) Is Plurality of Causes a valid theory? 9×2=18

UNIT—I

- 2. State the Nature, Scope and Utility of Logic. 18
- 3. State the fundamental Laws of Thought. Explain the relation between the Laws of Thought. 18

UNIT—II

- 4. What is a Term? State the relation between the Connotation and Denotation of Terms. 18
- 5. What is a Categorical Proposition? State the fourfold division of Categorical Propositions. 18

UNIT—III

6. Mention the features and structure of Categorical Syllogism. State the Figures and Moods of Syllogism. 18
7. What is Truth Functional Logic? Explain the Truth Table for Negation, Conjunction, Disjunction, Material Implication and Equivalence. 18

UNIT—IV

8. What is Induction? State the main features and kinds of Induction. 18
9. State the main features of Causation. Discuss the Plurality of causes. 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- (1) कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर दें। एक अनिवार्य प्रश्न और दी गई चार यूनिटों से प्रत्येक में से एक-एक प्रश्न करें। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं, अर्थात् प्रत्येक प्रश्न 18 अंक का है।

(2) निजी उम्मीदवारों के लिए : आंतरिक मूल्यांकन के बदले पेपर में प्राप्त अंकों में आनुपातिक वृद्धि की जाएगी।

(अनिवार्य प्रश्न)

1. किन्हीं 9 लघु उत्तर वाले प्रश्नों के उत्तर लगभग 25-30 शब्दों में दें। प्रत्येक प्रश्न 2 अंक का है।
- (i) क्या तर्कशास्त्र एक मानक विज्ञान है?
- (ii) अपवर्जित मध्य का नियम बताइए।
- (iii) तर्कवाक्य क्या है?

- (iv) विपरीत तर्कवाक्य के बीच संबंध बताइए।
- (v) तात्कालिक अनुमान क्या है?
- (vi) न्यायवाक्य में लघु और दीर्घ आधार वाक्य क्या हैं?
- (vii) अवैध दीर्घ की भ्रांति क्या है?
- (viii) वियोजन के लिए सत्य सारणी बताइए।
- (ix) सरल गणना द्वारा प्रेरण क्या है?
- (x) कारण-कार्य का नियम बताइए।
- (xi) कारण और प्रभाव के बीच संबंध स्पष्ट कीजिए।
- (xii) क्या कारणों की बहुलता एक वैध सिद्धांत है? $9 \times 2 = 18$

यूनिट-I

2. तर्कशास्त्र की प्रकृति, कार्यक्षेत्र और उपयोगिता बताइए। 18
3. विचार के मूलभूत नियमों को बताइए। विचार के नियमों के बीच संबंध स्पष्ट कीजिए। 18

यूनिट-II

4. पद क्या है? पदों के भावार्थ और संकेतार्थ के बीच संबंध बताइए। 18
5. श्रेणीबद्ध तर्कवाक्य क्या है? श्रेणीबद्ध तर्कवाक्यों के चार प्रकार से विभाजन बताइए। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਸ਼੍ਰੇਣੀਬद्ध ਨ्यायवाक्य की विशेषताओं और संरचना का उल्लेख कीजिए। न्यायवाक्य के स्वरूपों और मनोदशा को बताइए। 18
7. सत्य फलनात्मक तर्क क्या है? निषेध, संयोजन, वियोजन, विषयगत निहितार्थ और समतुल्यता के लिए सत्य सारणी की व्याख्या कीजिए। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. प्रेरण क्या है? प्रेरण की मुख्य विशेषताओं और प्रकारों को बताइए। 18
9. कारणता की मुख्य विशेषताओं को बताइए। कारणों की बहुलता पर चर्चा कीजिए। 18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

- ਨੋਟ :- (1) ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰੋ। ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਚਾਰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ, ਭਾਵ 18 ਅੰਕ।
- (2) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ : ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅਨੁਪਾਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧਾਏ ਜਾਣਗੇ।

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

1. ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੌਂ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ। ਹਰੇਕ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ :
 - (i) ਕੀ ਤਰਕ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ ?
 - (ii) ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਗਏ ਮੱਧ ਦਾ ਨਿਯਮ ਦੱਸੋ।
 - (iii) ਤਰਕ-ਵਾਕ ਕੀ ਹੈ ?

- (iv) ਵਿਰੋਧੀ ਤਰਕ-ਵਾਕਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਦੱਸੋ।
- (v) ਤੁਰੰਤ ਅਨੁਮਾਨ ਕੀ ਹੈ ?
- (vi) ਇੱਕ ਸਿਲੋਜੀਜ਼ਮ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਰ ਅਤੇ ਮੇਜਰ ਪ੍ਰਮਾਣੀਸ ਕੀ ਹੈ ?
- (vii) ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੇਜਰ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਕੀ ਹੈ ?
- (viii) ਵਿਛੋੜੇ ਲਈ ਸੱਚ ਸਾਰਣੀ ਦੱਸੋ।
- (ix) ਸਰਲ ਗਣਨਾ ਦੁਆਰਾ ਇੰਡਕਸ਼ਨ ਕੀ ਹੈ ?
- (x) Causation ਦਾ ਨਿਯਮ ਦੱਸੋ।
- (xi) ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- (xii) ਕੀ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਇੱਕ ਵੈਧ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ? $9 \times 2 = 18$

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਤਰਕ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗਤਾ ਦੱਸੋ। 18
3. ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੋ। ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਪਦ ਕੀ ਹੈ ? ਪਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਸੰਕੇਤ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਦੱਸੋ। 18
5. ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਤਰਕ-ਵਾਕ ਕੀ ਹੈ ? ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਤਰਕ-ਵਾਕਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਵਿਭਾਜਨ ਦੱਸੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਸਿਲੋਜੀਜ਼ਮ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ।
ਸਿਲੋਜੀਜ਼ਮ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਅਤੇ ਮਨੋਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦੱਸੋ। 18
7. ਸੱਚ ਫੰਕਸ਼ਨਲ ਤਰਕ ਕੀ ਹੈ ? ਨਕਾਰਾਤਮਕਤਾ, ਸੰਯੋਜਕ, ਵਿਭਾਜਨ, ਪਦਾਰਥਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਲਈ ਸੱਚ ਸਾਰਣੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਕੀ ਹੈ ? ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ। 18
9. ਕਾਰਜ-ਕਾਰਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ। ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18